

men i Almindelighed faa disse Patienter et Tilbagefald, og saa ender det i Reglen med, at de gaa bort ved Døden. Disse Anstalter ere i første Linie naturligvis Isoleringsanstalter. De fleste ere, som sagt, komme saa langt frem, Sygdommen har faaet en saadan Styrke, at de ikke kunne helbredes. Men ved Siden af disse er der ogsaa andre tuberkuløse, der optages paa disse Anstalter som Patienter, Personer, hos hvilke Sygdommen endnu befinder sig i det allerførste Stadium, og hvor der altsaa er en Mulighed for Helbredelse. Største Delen af den Klasse Patienter ere saaledes stillede, at de netop komme ind paa disse Hospitaler, fordi de lide af Feber, eller Sygdommen ytrer sig saaledes hos dem, at der kræves Sengeleje. Naar Sygdommen ytrer sig i en saadan Form, skal der Hospitalsbehandling til, for at de kunne komme sig. Gennemgaaende komme de sig endog meget hurtigt, i Løbet af 14 Dage eller lidt længere, og naar de komme ud, ere de selvfølgelig ikke helbredede i den Forstand, at de ikke ere tuberkuløse, men den akutte Sygdom, hvori Tuberkulosen er brudt igennem, er forbi, og Meningen er saa simpelthen den, at disse Patienter bagefter skulle paa Sanatorium et Fjerdingaar eller saa for at blive ganske helbredede. Man har ment, at disse Hospitaler ville blive Anstalter, som Befolkningen i sin store Helhed ikke vilde se hen til med milde Øjne, og at de, som de efter Forslaget skulle indrettes, vilde blive ret uheldige. Nogle have derfor ment — og det kan ikke nægtes, at der er noget i det —, at naar største Delen af Patienterne paa saadanne Anstalter netop er dem, som ikke kunne helbredes, ville de, der komme derind, naturlig føle sig trykkede af den Bevidsthed, at der i en vis Forstand er fældet Dødsdom over dem, at de anses for ganske uhelbredelige og ikke komme ud igen, og i den almindelige Bevidsthed ville disse Anstalter derfor, ogsaa efter Patienternes Opfattelse, komme til at staa som en Rædsel. Efter Folkets Opfattelse ville Ordene: „Herfra fører ingen Vej tilbage“ kunne være en passende Overskrift over Porten paa disse Anstalter. Imidlertid har man ordnet det saaledes, at disse friskere Tilfælde, som henvises dertil og blive helbredede, skulde ligesom være en Opmuntning for de stakkels Patienter, som ere opgivne af Lægerne. Det vil altid gaa saaledes, at naar Patienten trykkes af den Bevidsthed, at han skal gaa bort, bliver han mindre modstandsdygtig lige overfor Sygdommen; den vil sikkert derved gaa

raskere fremad, indtil den har endt sit Ødelæggelsesarbejde.

Plejehjemmene ere først og fremmest Isoleringsanstalter. Gennemgaaende er det fattige gamle, der blive henviste til dem, der er ikke Plads til dem hjemme, og Medlemmerne i de Hjem, hvor de høre til, kunne heller ikke godt have dem, fordi der er Fare forbunden med at være i saa nært Samvær med dem. Med Hensyn til Folkesanatorierne skal jeg blot tilføje, at de virke tillige som Opdragelsesanstalter for de Patienter, der komme til Behandling der. En stor Del af dem helbredes jo og kommer ud igen, efter at have været der i Løbet af et Fjerdingaar eller saa. De andre, der ikke kunne helbredes, maa naturligvis ogsaa opgive Kuren efter et Fjerdingaar eller et halvt Aars Forløb, og de vende saa tilbage til Hjemmene igen. Fordelen ved Opholdet er for det første, at Sygdommen foreløbig er bleven standset i sin Vækst, men de have dernæst ogsaa lært at optræde med den fornødne Forsigtighed lige over for de Mennesker, sammen med hvilke de daglig færdes i Hjemmene og for Resten ogsaa lige over for Mennesker i Almindelighed.

Det er en naturlig Ting, at disse Anstalter ville komme til at koste ikke saa lidt at opføre, og det er ogsaa en given Ting, at Driften vil medføre store Bekostninger. Spørgsmaalet bliver derfor i første Linie: „Kan det betale sig at bygge disse Anstalter? Er den Kamp mod Tuberkulosen, som gennem disse Anstalter skal føres, ikke haabeløs paa Forhaand?“ I gamle Dage var Forholdet jo det, at naar det hed sig om et Menneske, Mand eller Kvinde, at det havde Brystsyge, mente alle, at saa var det forbi med dette Menneske, før eller senere inden for et kort Tidsrum vilde det afgaa ved Døden. Man betragtede i det hele taget Brystsygen som en Sygdom, der altid havde dødelig Udgang inden for et kortere eller længere Tidsrum. Det ligger nu i Sagens Natur, at saa længe man opfatter Tuberkulosen paa den Vis, er Modstandskraften hos vedkommende Patient brudt, og dette medfører i nogle Tilfælde, at vedkommende dør tidligere, end han ellers vilde have gjort, og maaske ogsaa, at enkelte dø, som vilde have kunnet leve, hvis ikke denne Skræk stadig havde behersket dem. Men nu er Forholdet jo et andet, nu vide vi udmærket godt, at denne Sygdom kan helbredes. Tuberkulosen er ikke en Sygdom, der altid har dødelig